

Olieslachtoffers in het binnenland

Alco van Klinken

Inleiding

Olievelden drijven op zee en maken daar slachtoffers onder de vogels. Deze spoelen, dood of in een stadium daarvoor, aan op de kust om daar geteld, gemeten, onthoofd of naar een asiël gebracht te worden. Dat is bekend.

Ook is bekend (vanuit asiels) dat het onmogelijk is te voorspellen of olieslachtoffers het zullen overleven of niet. Ze kunnen er haast olievrij uitzien maar toch spoedig dood zijn, of bijzonder vervuild- en er boven op komen.

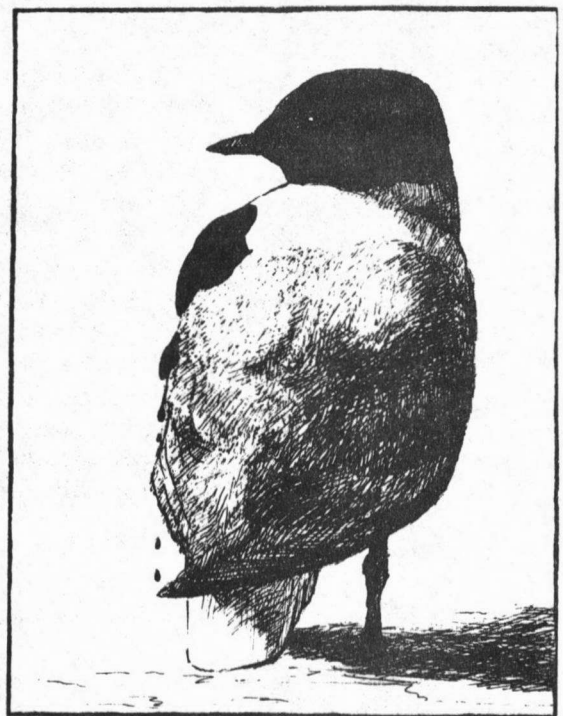
Het laatste speelt mee in het onderwerp van dit stuk: meeuwen kunnen, ook al zien ze er zwaar door olie vervuild uit, toch nog een eind het binnenland in komen en zich daar (schijnbaar) gedragen als andere meeuwen. Het feit dat ze met olie vervuild zijn geeft een aanknopingspunt, een opgezicht sluiertipje, om iets meer over hun doen en laten te weten te komen dan dat ze (allemaal wit zijnde) langsvliegen, zwemmen, eten of zitten.

Voorgeschiedenis

Al gedurende enige jaren waren er rond Haren, zo'n 40 km. van de kust, zo nu en dan meeuwen te zien met vreemde kleurpatronen, tamelijk willekeurig verdeeld over hun onderkant en variabel in grootte: sommige slechts met een vlekje op de borst of bij de poten, anderen helemaal gekleurd van kop tot staart en daarbij ook nog de onderkant van de vleugels. De kleur varieerde van donkergeelbruin tot zwart-donkerrood. Eerst werd aan biologen gedacht die het weer eens nodig vonden om de beesten als clowns te laten rondzwerven voor een of ander 'experiment' maar na verloop van tijd- en vooral na een aantal bezoeken aan de kust, met olieslachtoffers- drong het besef door dat het hier óók om olieslachtoffers ging. Maar aan het beeld van een olieslachtoffer voldeden ze niet: die zouden toch alleen aan de kust zitten en bovendien alle in een stervensproces zitten, dus wegwijnen? Er zijn

theorieën dat (zilver) meeuwen in een aantal voedselgroepen in te delen zijn: vis- en andere zeeproducteneters, afvaleters en wormeneters. Deze drie groepen zouden nogal gesoleerd van elkaar voortbestaan. Stel dat zo'n scheiding ook voor andere meeuwensoorten op zou gaan, dan zou je in het binnenland niet snel een olieslachtoffer zien. Immers, olie krijg je alleen op zee en daar zullen voornamelijk viseters zijn. De waargenomen olieslachtoffers in het binnenland waren aan het voedselzoeken als andere meeuwen: dipfeeding en wormenzoeken. Hieruit kan een aanwijzing gehaald worden dat meeuwen van de ene strategie naar de andere kunnen overstappen en dat de scheiding in voedselgroepen in elk geval niet statisch gezien moet worden.

Het kan verbazing wekken dat olieslachtoffers nog tot ogenschijnlijk normaal gedrag in staat zijn. Er hangt veel van af of de olie het vetlaagje op de veren aangetast heeft: is dit het geval, dan raken de vogels 'lek' en koelen ze af, waarna ze snel doodgaan; daarnaast proberen ze de olie vaak met de snavel van de veren te poetsen. Wanneer dan olie in darmen en maag terecht komt leidt dit onvermijdelijk tot de dood. Aan de buiten-

kant is echter niet te zien hoever de olie het gestel van de vogel heeft ondermijnd. Dat maakt het zo moeilijk te voorspellen hoelang zo'n vogel het volhoudt.

Uit het bovenstaande blijkt dat ze er soms nog wel een eindje mee wegkomen: reden om er meer op te letten. Ik hou me voor waarnemingen aanbevolen. Let svp. op soort, gedrag, plaats en windrichting (i.v.m. de richting vanaf zee).

Waarnemingen van meeuwen met olie in het binnenland (zeer onvolledig, bron: familiearchief van Klinken).

- 31-1-75 1 kokmeeuw met rode borst, zandafgraving Harkstede, gedrag en wind onbekend.
- 27-11-84 1 stormmeeuw met bruine buik en voorhoofd, wormenzoekend op een grasveldje, Haren, wind onbekend.
- 12-1-86 1 kokmeeuw, 1 stormmeeuw en 1 zilvermeeuw met olie-vlekken, Noorderzanddijk, Haren, wind WNW 6.
- 25-1-86 1 stormmeeuw met olie, dipfeeding, Onnen, wind onbekend.
- 2-2-86 1 stormmeeuw met buik onder olie, dipfeeding, Haren, wind NO.
- 1-2-86 1 kokmeeuw, zwaar onder olie, vliegend, Zuidlaarderveen, wind ONO 4.